

PDR'de Üç Gelişim Alanı (Kişisel-sosyal gelişim)

Prof. Dr. Serap NAZLI

Üç Gelişim Alanı

- ❑ Gelişimsel rehberlik modelinin nihai amacı yaşam kariyeri gelişimini desteklemektir.
  - ❑ Gelişimsel PDR'nin ilkesi:
    - ✓ Rehberlik programının temelinde gelişimsel teoriler vardır.
-

PDR'de 3 gelişim boyutu

□ Peki bunun için bireyin hangi gelişim alanlarını desteklenmelidir?

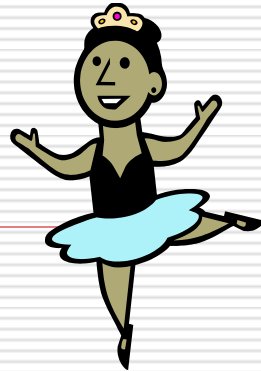
1. Kişisel-sosyal gelişim
  2. Eğitsel gelişim
  3. Kariyer gelişimi
-

KİŞİSEL-SOSYAL GELİŞİM

Okul PDR program tasarımı yapılırken:

- Öncelikle okuldaki öğrencilerin **gelişim dönemlerine**,
- bu gelişim dönemlerinin özelliklerine ve bu dönemlerde kazanılması gereken **gelişim görevlerine** dikkat edilir.

Gelişim kuramları:

- ❑ Freud'un psikoseksüel gelişim kuramı
  - ❑ E. Erikson'un psikososyal gelişim kuramı
  - ❑ J. Piaget'in bilişsel gelişim kuramı
  - ❑ Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramı
-

Fiziksel Gelişimde Dönüm Noktaları, Doğumdan

3.2 ay:
Yuvarlanma

3.3 ay:
Çıngırağı tutma

5.9 ay:
Desteksiz oturma

7.2 ay:
Tutunarak dikilme

11.5 ay: Kendi başına
dikilme

12.3 ay:
Yürüme

14.8 ay: İki küpten oluşan
bir kule yapma

16.6 ay:
Merdiven çıkma

Freud'un Psikoseksüel Gelişim Dönemleri:

---

1. **Oral Dönem (0–18 ay):** En önemli organ ağızdır ve haz kaynağıdır.
  2. **Anal Dönem (1,5-3 yaş):** Dışkılamanın olduğu organ önemlidir ve haz kaynağıdır.
  3. **Fallik Dönem (3– 6 yaş):** En önemli haz kaynağı cinsel organdır.
  4. **Latent (Gizil) Dönem (7–12 yaş):** Gizlilik, örtüklük söz konusudur.
  5. **Genital Dönem (12–18 yaş):** Cinsel gelişim hızlanır ve üreme sistemleri gelişir.
-

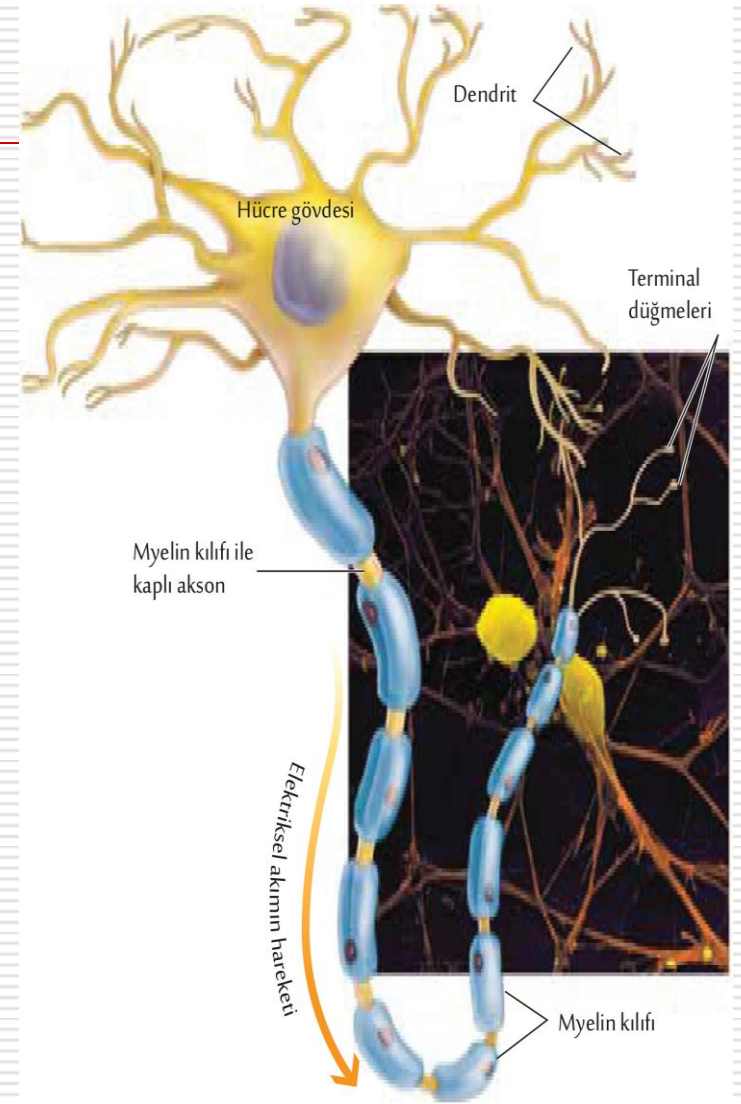
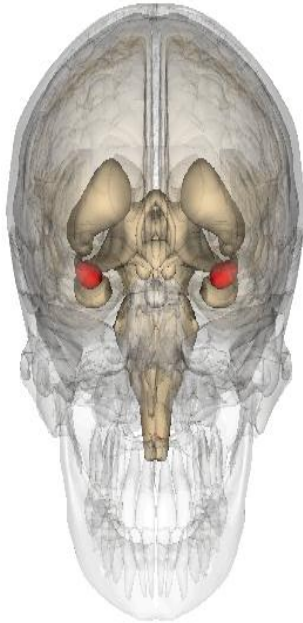
Erikson'un psikososyal evreleri:

---

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0 – 1 Yaş)
  2. Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç (1 – 3 Yaş)
  3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk (3 – 7 Yaş)
  4. Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu (7–11 yaş)
  5. Kimliğe Karşı Kimlik Bunalımı (11 – 18 yaş)
  6. Yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemi
  7. Üretkenliğe karşı durgunluk dönemi
  8. Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk dönemi
-

Beyin & Zeka & Yetenek Nedir?

Nöronun Yapısı

J. Piaget Bilişsel Gelişim Dönemleri

- Duyusal – motor dönem (0-2 yaş)
- İşlem öncesi dönem (2-7 yaş)
  - Kavram öncesi dönem (2-4 yaş)
  - Sezgisel dönem(4-7 yaş)
- Somut işlemler dönemi (7-12 yaş)
- Soyut işlemler dönemi (12-18yaş)

Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Duyusal Motor Evre

Nesne devamlılığının gelişimi, motor becerilerin gelişimi, sembolik temsil ya çok azdır ya da hiç yoktur.

İşlem Öncesi Evre

Dilin ve sembolik düşünmenin gelişimi, ben merkezci düşünce

Somut İşlemler Evresi

Korunum ve tersine çevrilebilirlik kavramlarının gelişimi

Formal İşlemler Evresi

Mantıksal ve soyut düşüncenin gelişimi

Sosyal gelişim & Ahlaki Gelişim

***Piaget'in Ahlak Gelişimi Kuramı**

- Ahlak öncesi dönem (0-5 yaş)
- Dışsal kurallara bağlılık dönemi (6-11 yaş)
- Ahlaki özerklik dönemi (12 yaş ve son.)

***Kohlberg'in Ahlak Gelişimi Kuramı**

- Gelenek öncesi düzey
- Geleneksel düzey
- Gelenek sonrası düzey

Gelişim Dönemleri

Gelişim döllenmeden ölünceye kadar devam eden bir süreçtir.

- Bebeklik dönemi (0-2 yaş)
- Çocukluk dönemi (3-11 yaş)
- Ergenlik dönemi (12-18 yaş)
- Beliren yetişkinlik dönemi (19-24 yaş)
- Yetişkinlik dönemi (25-65 yaş)
- Yaşlılık dönemi (65--)

□ Gelişimde kritik dönemler:

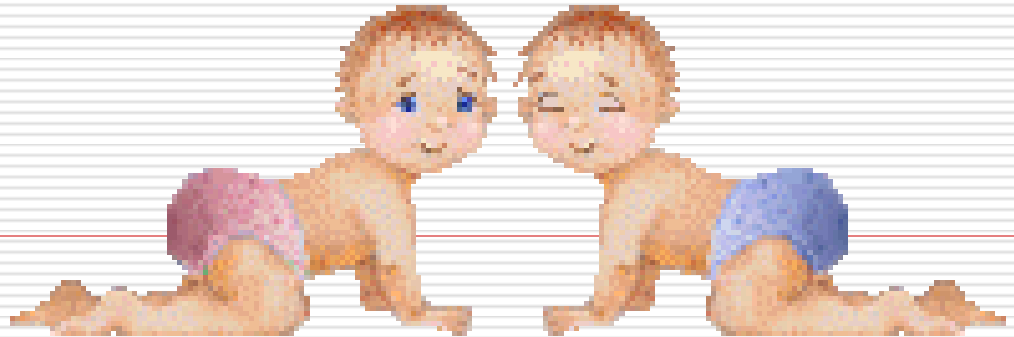
1. 0-6 yaş arası bebeklik ve ilk çocukluk yılları
  2. Ergenlik dönemi
-

0-6 Yaş Gelişim Özellikleri

□ A. Bedensel gelişim:

- 0-6 yaş arası bedensel gelişim oldukça hızlıdır.
- Kilo ve boyda artışlar hızlıdır.
- Oldukça hareketli, enerjiktirler.
- Görme hariç tüm duyu bu evrede olgunlaşır.

-
- **Kaba kaslar** (yürüme, koşma, hoplama, zıplama vb.) motor beceriler 6 yaşına kadar olgunlaşır.
  - **İnce kaslar** (el/parmak becerileri) henüz olgunlaşmamıştır.
  - **Bağışıklık** düşüktür.
  - **Beslenme** ve **uykuya** dikkat edilmeli.
-

B. Bilişsel Gelişim:

- Anne karnından sonra, **zihnin en hızlı** geliştiği dönemdir.
  - Korteks (beynin üst tabakası) doğumdan sonra yaklaşık 72 ay içerisinde olgunlaşmasını tamamlar.
  - **Dil gelişimi**, zihinsel gelişime bağlı olarak en hızlı bu dönemde gelişir. 4 yaş yabancı dil öğrenmede "**kritik dönem**" olarak kabul edilir.
-

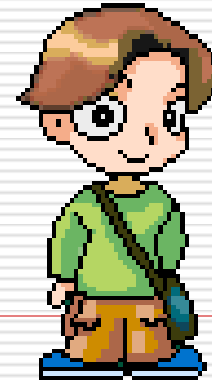
-
- Bu dönem çocuğu çok meraklıdır.
  - Bu dönemin en önemli özelliği "*yaratıcılık*" tır.
  - *Tek* boyutlu düşünürler.
  - *Canlı-cansız* ayırımını yapmakta zorlanır.

C. Duygusal Gelişim:

- ❖ Kişiliğin **temeli 0-6** yaşında atılır.
- ❖ Çocuk güven-güvensizlik duygularını bu dönemde tadar.
- ❖ **3 yaş** ve **6 yaş** duygusal açıdan kritik dönemlerdir.

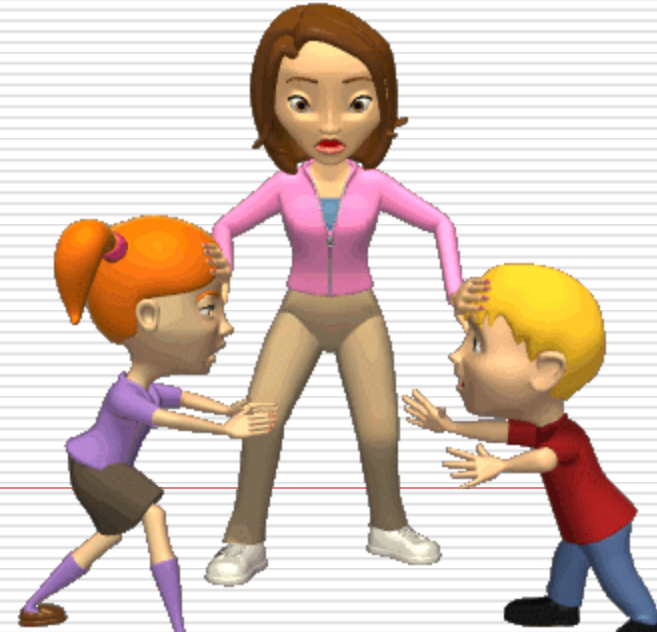
-
- ❖ Çocuk **bağımsızlık**, girişimcilik gibi çok önemli kazanımları bu yıllarda kazanır.
  - ❖ Cinsiyetini kabullenir.
  - Çeşitli **korkuları** (karanlık, yalnızlık, böcek vb) vardır.
  - Duygularını kontrol etmekte zorlandığı için zaman zaman **öfke nöbetleri** görülebilir.
-

-
- Bencillik-kıskançlık duygusu oldukça yoğun yaşanır
  - Bu yıllardaki olumlu-olumsuz yaşantılar "*bilinç altı*" na yerleşir.
-

D. Sosyal Gelişim:

- Sosyalleşme 3 yaşından itibaren başlar. 3-9 yaş arası sosyalleşmenin "kritik" dönemidir.
- **Bencillik** ve **kıskançlık** duygusu yoğun olduğu için sağlıklı arkadaşlık-kardeşlik ilişkisi yoktur.

-
- Başkalarının hakkını çiğnemededen kendi hakkını savunmasını öğrenir.
  - **Empati** yapmaya başlar.
  - Çocuğun **kurallarla** tanıştığı ve bu kurallara göre yaşamayı öğrendiği önemli dönemdir.

7-11 yaş Gelişim Özellikleri

Bedensel Gelişim:

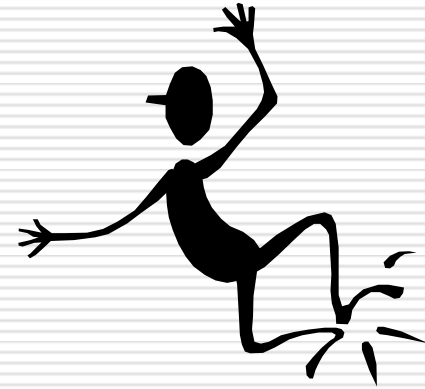
- Bir önceki döneme göre yavaşlamıştır.
  - Küçük kaslar olgunlaşmaya başlar.
  - Süt dişleri değişir.
  - Bağışıklık sistemi zayıftır.
  - İskelet sistemi olgunlaşmamıştır.
-

Zihinsel gelişim (J. Piaget):

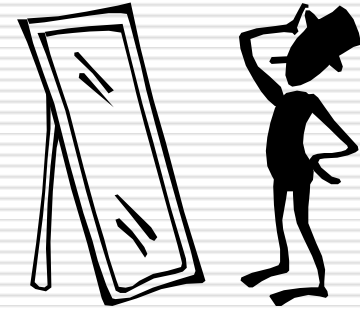
□ İşlem öncesi-somut-soyut

Duygusal Gelişim

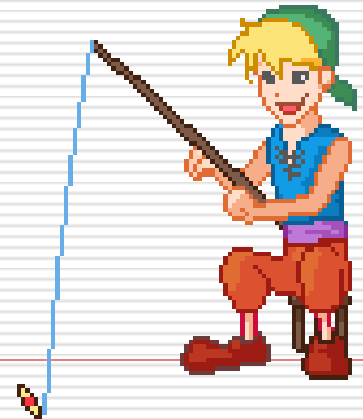
- ❑ **Başarıya** karşı aşağılık duygusu (**özsaygı**),
- ❑ Kendisi ile ilgili farkındalıklar gelişir (**benlik algısı**),
- ❑ Duygularını yeterince denetleyemez.

Sosyal Gelişim:

- ❑ Sosyalleşmenin en hızlı olduğu dönem.
- ❑ Arkadaşlık ilişkisi 9-10 yaşa doğru olgunlaşır.
- ❑ Ahlaki olarak "bireysel çıkar evresi ile "iyi çocuk evresi"

Ergenlik Dönemi

- 3 evreye ayrılır:
  - **İlk** ergenlik evresi veya erinlik (kızlarda 11-13 yaşta, erkeklerde 13-15 yaş)
  - **Orta** ergenlik evresi (13-15 yaş ile 17-18 yaşlar)
  - **Son** ergenlik evresi (18-21 yaşlar)
-

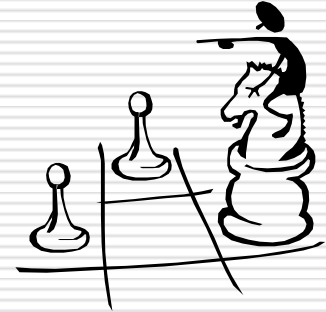
Bedensel gelişim

- ❑ Çok hızlı büyüme evresidir
- ❑ İskelet ve kas sistemi olgunlaşır.
- ❑ Sakarlıklar çok görülür.

Zihinsel gelişim:

- ❑ Soyut evrede

Duygusal-Sosyal Gelişim

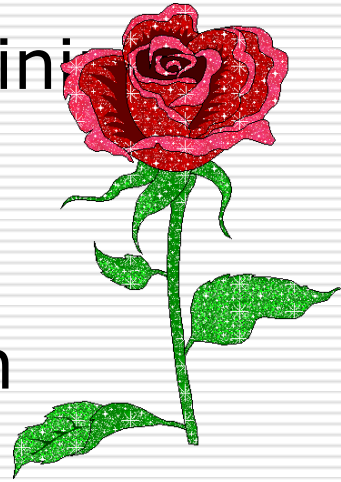

Kimlik kazanma çok önemlidir.

- Birincisi, sevdiğimiz ve hayran olduğumuz kişilerle **özdeşleşme**.
  - İkincisi, zamanımızı ve enerjimizi bazı konuları **düşünmeye**, üzerinde muhakeme yapmaya ayırarak kimlik kazanmaya çalışırız.
  - Üçüncüsü, **kriz durumlarında** davranışlarımız bizimle ilgili bazı bilgiler verir.
-

-
- Dördüncüsü, başkalarının kimliğimizle ilgili bize verdikleri geribildirimlerden, onların bize **ayna** olmalarından ve yansıtmalarından öğreniriz.
  - Beşincisi **inançlarımız, değerlerimiz ve felsefemiz** kimliğimize katkıda bulunur.
  - Altıncısı, başkalarına göre **sosyo ekonomik** statümüz.
  - Sonuncusu da, kimliğimizi belirlememize yardımcı olan **fiziksel yapımız ve imajımızdır.**
-

-
- ❑ İyi çocuk-toplumsal evre
  - ❑ Özerklik ve sorumluluk arasında çatışma yaşar.
  - ❑ Büyüklerle çatışır, akranları ile iyi geçini
  - ❑ Karamsar duygular yoğunudur.
  - ❑ Özsaygı düşüktür.
  - ❑ Evlilik-aile kurmaya ve kendine uygun "meslek" seçmede önemli dönemdir.

PDR'nin kişisel-sosyal gelişime katkısı & amacı

- ❑ Öğrencilerin gelişim görevlerini desteklemek
  - ❑ Öğrencinin kendini tanımasına destek olmak
  - ❑ Öğrencinin kendi potansiyelini fark etmesi ve geliştirmesine destek olmak
  - ❑ Öğrencinin içinde bulunduğu sosyal ortama uyum sağlamasına destek olmak
-

Bu hizmetler yürütülürken bireyin,

- Bir gelişme süreci içinde olduğu,
- Gözlenen davranışların kalıcı olmadığı,
- İçinde bulunulan gelişim basamağına özgü olup değişebileceği unutulmamalıdır.

“Her birey kendine özgü bir varlıktır ve gelişimi kendi olanakları ve koşulları çerçevesinde değerlendirilmelidir”

KİŞİSEL-SOSYAL GELİŞİM ALANINDA ÖĞRENCİLERE KAZANDIRILACAK PDR YETERLİKLERİ

Yeterlik (A) Kendini anlama ve Değerlendirme

Yeterlik (B) Başkalarını Anlama ve Kabul Etme

Yeterlik (C) Ev ve Ailenin Değerini Anlama ve Kabul Etme

Yeterlik (D) Toplumun Bir Parçası Olma Duygusunu Geliştirme

Yeterlik (E) Karar Verme, Amaç Belirleme, Plan Yapma ve Yürütme

Yeterlik (F) Kendini Tehlikelerden Koruma ve Yaşamı Güvenli Sürdürme

---